
IVAN SEČÍK

Význam verejnoprávnych médií v politickom a kultúrnom systéme spoločnosti¹

The Role of Public Service Media the Political and Cultural System of the Society: The concept “public-service”, particularly as an attribute epitomizing the essence of transformation of the former state radio and television in new social and political conditions after November 1989 still arouses controversial interpretations and discussions in expert public. The above concept has been adopted from German legal terminology and denotes particularly an organizational and legal form rather than the content of public-service broadcasting, which is best described by this English term meaning “service to public”. Thus, such broadcasting is non-state, or state-independent, focused on the needs and interests of the general public and is accountable both to the institutional structures of a civic society and to individual viewers and listeners. The development of public-service broadcasting has been significantly influenced by the emergence of the dual system of radio and television broadcasting, i.e., by the coexistence of public-service and private radio and television. The development of the dual system of broadcasting has been closely connected with the decrease in the market share of public-service radio and television stations both in the old and the new EU member states. Due to the rapid advancement of commercial broadcasting, public-service media have been forced to vigorously defend their legitimacy and search for a new identity in the qualitatively different conditions of economic competition. The issue of financing of public-service media in the context of development of dual broadcasting system is being discussed both abroad and at home. Despite that, to date, Slovakia has been unable to implement a systematic solution capable of granting a stable, long-term financial framework that would provide for the functions of public service. Coexistence of public and commercial sectors cannot result in a type of broadcasting where everything is subordinated to the laws of market and dictate of advertising. Europe has the right to expect from radio and television their active contribution to its further development and building of its identity while relying on the essential principles of tolerance, pluralism of opinions, freedom of expression, critical spirit and humanism. This is also why it can be stated with some degree of confidence that the values of public-service broadcasting have been gaining ever greater support of the civic society in Slovakia.

Úvod

Pojem verejnoprávny, osobitne ako adjektívum, ktoré reprezentuje podstatu transformácie bývalého štátneho rozhlasu a televízie v nových spoločensko-politických podmienkach po novembri 1989, vyvoláva u nás dodnes aj medzi odbornou verejnosťou kontroverzné výklady a diskusie. Uvedený pojem bol prevzatý z nemeckej legislatívno-právnej terminológie („offent-

¹ Spracované v rámci riešenia štátneho programu výskumu a vývoja Ideové zdroje a línie slovenskej politiky.

lich-rechtliche“) a označuje predovšetkým organizačno-právnu formu, nie obsah verejnoprávneho vysielania, ktorý lepšie vyjadruje anglický výraz „public service“ (verejná služba alebo služba verejnosti). Ide teda o neštátne, od štátu nezávislé vysielanie, orientované na potreby a záujmy verejnosti, ktoré sa zodpovedá ako inštitucionálnym štruktúram občianskej spoločnosti, tak aj jednotlivým divákovi a poslucháčovi.

Idea a organizačný koncept verejnoprávneho vysielania sa zrodili začiatkom 20-tych rokov minulého storočia vo Veľkej Británii. Krátko po spustení experimentálneho rozhlasového vysielania zriadilo niekoľko súkromných podnikateľov Britskú vysielaciu spoločnosť – British Broadcasting Company (BBC), ktorá od roku 1922 uskutočňovala pravidelné vysielanie z Londýna. V roku 1925 britský parlament zriadil osobitný výbor, ktorého úlohou bolo navrhnúť zásady politiky v oblasti rozhlasového vysielania. Výbor dospel k názoru, že vo vzťahu k novému informačnému prostriedku je v rovnakej miere neprípustný ako štátny, tak aj súkromný monopol. Preto navrhol zachovať jedinou vysielajúcou organizáciu na báze existujúcej BBC, ale žiadal zmeniť jej status na verejnoprávnu korporáciu (British Broadcasting Corporation). V súlade s odporúčaniami výboru sa reorganizovala sústava riadiacich orgánov spoločnosti a zaviedol nový spôsob financovania jej činnosti s cieľom zabezpečiť nezávislosť vysielania a zodpovednosť voči verejnosti.

Britský model verejnoprávneho vysielania zostal na dlhé roky jediným nielen v Európe, ale aj v Amerike. V USA sa rozhlas a neskôr televízia rozvíjali predovšetkým na komerčnej podnikateľskej základni. V roku 1967 prijal Kongres zákon o zriadení Korporácie pre verejné vysielanie – Corporation for Public Broadcasting (CPB) s cieľom podporiť neziskové lokálne rozhlasové a televízne stanice, ktoré sa na americkej mediálnej scéne začali objavovať už v 50-tych rokoch. V rokoch 1967 až 1969 sa pod patronátom CPB sformovala celoštátne koordinovaná sieť neziskových televíznych staníc pod názvom Public Broadcasting Service (PBS), ktorá dnes združuje okolo 350 vysielateľov. Následne v roku 1970 začala v USA vysielat' aj celoštátna sieť verejnoprávneho rozhlasu pod hlavičkou National Public Radio (NPR).

Aj v Európe podobne ako v USA sa rozhlasové vysielanie zrodilo ako štátom licencované súkromné podnikanie, keď však politické elity pochopili ohromný potenciál rýchlo sa rozvíjajúceho masového média, rozhlasové organizácie zoštátnili. Takýto údel postihol aj Radiojournal, prvú rozhlasovú stanicu na území bývalého Československa, v ktorej získal štát väčšinový podiel v roku 1925.

Na rozdiel od USA, kde vzniklo verejnoprávne vysielanie ako výraz potreby kompenzovať kultúrne deficity komerčného vysielania, v Európe organizovali národné štáty rozhlasové a neskôr televízne vysielanie predovšetkým ako univerzálne dostupnú službu verejnosti, ktorú až následne doplnilo komerčné vysielanie.

Transformácia monopolných štátnych rozhlasových a televíznych organizácií na verejnoprávne inštitúcie prebiehala v Európe v troch vlnách:

1. **Prvá vlna** obsiahla najväčšie západoeurópske demokracie, ktoré začali po druhej svetovej vojne odštatňovať podľa vzoru BBC svoje vysielacie organizácie (Nemecko), v niektorých sa však tento proces pretiahol až do začiatku 60-tych (Francúzsko), resp. polovice 70-tych rokov (Taliansko);
2. **Druhá vlna** rozšírenia verejnoprávneho vysielania bezprostredne súvisela a nasledovala po odstránení diktátorských režimov v Portugalsku, Španielsku a Grécku po roku 1974;
3. **Tretia vlna** rozvoja verejnoprávneho vysielania nastala v dôsledku pádu politického režimu socialistických štátov strednej a východnej Európy po roku 1989.

Duálny systém rozhlasového a televízneho vysielania

Duálny systém rozhlasového a televízneho vysielania – čiže koexistencia verejnoprávneho a súkromného rozhlasu a televízie – sa vo vyspelých západoeurópskych štátoch začal utvárať v prvej polovici osemdesiatych rokov (v Taliansku na prelome rokov 1980/1981 na základe rozhodnutia Ústavného súdu z roku 1976, ktorý vyhlásil štátny monopol na lokálne rozhlasové a televízne vysielanie za protiústavný; vo Francúzsku v júli 1982 podľa zákona o audiovizuálnej komunikácii; v Nemecku vo februári 1984 v súlade s uznesením grémiu ministerských predsedov spolkových krajín; vo Veľkej Británii v júli 1984 po nadobudnutí účinnosti zákona o vysielaní; v Španielsku v druhej polovici roka 1984 ako dôsledok kúpy väčšinového podielu akcií najväčšej celoštátnej rozhlasovej siete zo strany súkromného vydavateľstva El Pais, pričom fakticky sa duálny systém dotvoril až vznikom troch súkromných televíznych staníc v roku 1990).

Vznik duálneho systému vysielania v Európe bol podmienený viacerými faktormi, predovšetkým:

- **ekonomickými**, najmä potenciálom televízie ako nositeľa reklamy;
- **technickými**, predovšetkým rozvojom technológií na prenos rozhlasového a televízneho signálu prostredníctvom satelitov, čo umožnilo rozšíriť počet vysielacích kanálov a ich šírenie nezávisle od hraníc jednotlivých štátov;
- **spoločensko-kultúrnymi**, v dôsledku takých významných zmien ako napríklad erózia tradičných občianskych hodnôt a konvencií, zmeny spôsobu života, odtabuizovanie privátnej sféry a pod.

Verejnoprávne inštitúcie sú ustanovené za účelom poskytovania služieb verejného záujmu právnou normou, ktorá:

- vymedzuje poslanie a predmet činnosti inštitúcie;
- ustanovuje jej riadiace orgány;
- určuje zdroje a spôsob financovania verejnej služby;
- zabezpečuje mechanizmus dohľadu a verejnej kontroly činnosti verejnoprávnej inštitúcie.

Základné rozdiely medzi verejnoprávnym a súkromným sektorom v rámci duálneho systému rozhlasového a televízneho vysielania možno demonštrovať prostredníctvom nasledujúcich parametrov:

1. **Zriadenie vysielateľa** (právnou normou prijatou výkonnou alebo zákonodarnou mocou štátu, resp. právnym aktom súkromnej právnickej alebo fyzickej osoby);
2. **Vznik oprávnenia na vysielanie** (na základe zákona alebo zmluvy so štátom, resp. udelením licencie zo strany kompetentných štátnych orgánov);
3. **Programové zameranie** (úlohy verejnej služby rámcovo definované zákonom, resp. programový formát vymedzený licenčnými podmienkami a príslušnými ustanoveniami zákona o vysielaní);
4. **Financovanie činnosti** (verejné zdroje, t.j. koncesionárske poplatky a príspevky zo štátneho rozpočtu, ako aj reklama, sponzoring a iné obchodné aktivity neohrožujúce poslanie verejnej služby, resp. reklama, sponzoring a podnikateľské aktivity vysielateľa);
5. **Regulácia, dohľad nad činnosťou** (sústava riadiacich a dozorných orgánov, podiel zákonodarnéj moci, občianskych a profesných organizácií na ich kreovaní, resp. nezávislý regulačný orgán, dohliadajúci na plnenie licenčných podmienok a ustanovení zákona).

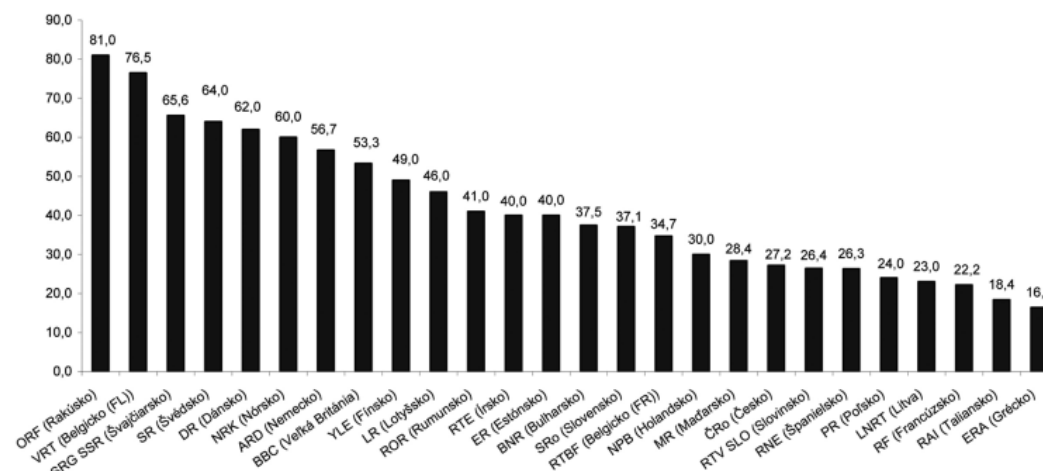
Rozvoj komerčného rozhlasového a televízneho vysielania priniesol popri nesporných pozitívach aj viaceré negatíva v oblasti vývoja prostriedkov masovej komunikácie a ich funkcií v politickom a kultúrnom systéme demokratickej spoločnosti, ako napríklad:

- koncentrácia a globalizácia mediálneho a reklamného trhu;
- monopolizácia vlastnickej štruktúry a krížové vlastníctvo médií;
- unifikácia programovej ponuky;
- úpadok pôvodnej tvorby, predovšetkým v menších a ekonomicky menej rozvinutejších štátoch;
- dominancia americkej televíznej a filmovej produkcie;
- jednostranný akcent na rozvoj zábavných žánrov, reality show a pod.;
- rozpor s tradičnými kultúrnymi, morálnymi a náboženskými hodnotami spoločnosti.

Vývoj podielu verejnoprávnych médií na európskom rozhlasovom a televíznom trhu

Podiel verejnoprávnych rozhlasov európskych krajín a osobitne tranzitívnych štátov strednej a východnej Európy na trhu v roku 2004 dokumentujú grafy č.1 a 2.

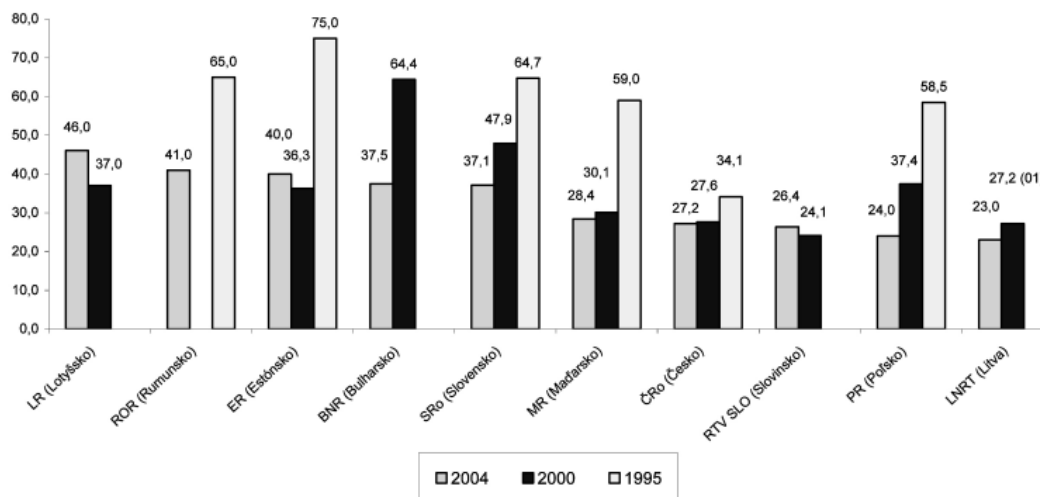
Graf č. 1. Podiel verejnoprávnych rozhlasov európskych štátov na rozhlasovom trhu v rokoch 1995 až 2004 (%)

Zdroj: EBU Information and Strategic Network Strategic Information Service.

Priemerný podiel verejnoprávnych rozhlasov 26 európskych štátov na trhu v roku 2004 predstavoval 40,6 percenta, v roku 2000 42,4 percenta (26 štátov) a v roku 1995 dokonca 51,4 percenta (22 štátov). Znamená to, že v uplynulom desaťročí pokračoval trend oslabovania dominantnej pozície verejnoprávneho sektora na európskom rozhlasovom trhu, jeho tempo sa však v ostatných rokoch zreteľne spomalilo.

Graf č. 2. Vývoj podielu verejnoprávnych rozhlasov tranzitívnych štátov na trhu v rokoch 1995-2004 (%)

1. Číslo v zátvorke (2001) označuje rok, ktorému zodpovedá empirický údaj.

Zdroj: EBU Information and Statistics Network Strategic Information Service.

Napriek tomu si verejnoprávny rozhlas vo viacerých európskych štátoch tradične udržiava dominantné postavenie. Ako príklad možno uviesť Rakúsko (podiel ORF na trhu v roku 2004 dosiahol 81 percent), kde však po zrušení vysielacieho monopolu verejnoprávneho rozhlasu poklesol jeho podiel na trhu o viac ako 10 percent a škandinávské štáty, v ktorých verejnoprávne rozhlasové služby ovládajú takmer dve tretiny relevantného trhu (Švédsko, Dánsko, Nórsko). Treba ale dodať, že v Dánsku a Fínsku sa za posledné desaťročie znížil podiel verejnoprávneho rozhlasu na trhu o 15, resp. 20 percent.

Významnú pozíciu na trhu si dlhodobo udržiava verejnoprávny rozhlas vo flámskej komunite Belgicka (78,5 percenta) a vo Švajčiarsku, kde si od roku 2000 posilnil podiel o 15 percent a dosiahol dve tretiny trhu.

Viac ako 50-percentný podiel na najväčších európskych rozhlasových trhoch si upevnili ARD v Nemecku (56,7 percenta) a BBC vo Veľkej Británii (53,3 percenta) na rozdiel od verejnoprávnych rozhlasov v Taliansku a Francúzsku, ktoré v roku 2004 dosiahli trhové podiely okolo dvadsiatich percent.

Graf č. 2 zobrazuje vývoj podielu verejnoprávnych rozhlasov desiatich tranzitívnych štátov strednej a východnej Európy na trhu v rokoch 1995 – 2004. Po odstránení monopolu štátnych (verejnoprávnych) rozhlasov a dynamickom rozvoji komerčného vysielania poklesol v porovnaní s rokom 1995 podiel verejnoprávneho sektora na trhu v Poľsku, Maďarsku, Bulharsku, Rumunsku a na Slovensku o štvrtinu až tretinu. V Lotyšsku a Estónsku po roku 2000 trhový podiel verejnoprávnych rozhlasov naopak stúpa, v Česku a Slovinsku, kde sa duálny systém rozhlasového vysielania stabilizoval už v prvej polovici 90-tych rokov, si udržiava štvrtinový podiel na trhu.

Verejnoprávne rádiá predstavovali v roku 2004 v priemere tretinu (33,1 percenta) rozhlasového trhu tranzitívnych štátov. Ich podiel naďalej klesá, aj keď pomalšie ako v druhej polovici 90-

tych rokov. Oproti roku 2001 sa znížil o vyše štyri percentá. Najvyšší podiel na trhu v roku 2004 spomedzi desiatich analyzovaných štátov strednej a východnej Európy dosiahol verejnoprávny rozhlas v Lotyšsku (46,0 percenta), Rumunsku a Estónsku (41,0, resp. 40,0 percenta). Slovenský rozhlas, ktorého vysielacie okruhy predstavujú viac ako tretinu nášho rozhlasového trhu (37,1 percenta), sa zaradil do strednej pomyslenej tabuľky. Na jej dolnom konci sú v tesnom slede verejnoprávne rozhlasové služby Poľska a Litvy s trhovou pozíciou 24,0, resp. 23,0 percenta.

Úroveň koncentrácie, resp. fragmentácie rozhlasového trhu, charakter hospodárskej súťaže a trhovú pozíciu verejnoprávnych vysielateľov vybraných európskych štátov možno analyzovať na základe súhrnného podielu štyroch najpočítanejších staníc na rozhlasovom trhu a počtu vysielacích okruhov verejnoprávnych rozhlasov v súbore lídrov na trhu (tabuľka č. 1).

Priemerný podiel štyroch najpočítanejších rozhlasových staníc na trhu v skúmaných európskych štátoch v roku 2003 predstavoval 71,4 percenta, pričom v Nórsku, Maďarsku a Rakúsku

Súhrnný podiel štyroch najpočítanejších staníc na rozhlasovom trhu a počet vysielacích okruhov verejnoprávnych rozhlasov v súbore lídrov na trhu v rokoch 2001 až 2003

ŠTÁT	2003		2002		2001	
	Podiel na trhu (%)	Verejnoprávne stanice	Podiel na trhu (%)	Verejnoprávne stanice	Podiel na trhu (%)	Verejnoprávne stanice
NÓRSKO*	85,0	3	88,0	2	88,3	3
MAĎARSKO	83,9	2	82,6	2	78,0	1
RAKÚSKO	82,0	4	82,0	4	83,0	4
BELGICKO (FI)	78,0	4	82,0	4	83,0	4
ŠVÉDSKO	74,0	3	71,0	3	72,0	3
BULHARSKO	64,7	1	68,0	1	69,9	1
SLOVENSKO	64,2	2	63,0	2	–	–
DÁNSKO	64,0	4	66,0	4	69,0	3
POLSKO	63,9	2	62,4	2	63,4	1
FÍNSKO	63,5	3	65,0	3	69,0	3
LITVA	55,7	1	62,5	1	60,7	1
BELGICKO (Fr)	54,5	2	58,3	2	55,1	1
ŠVAJČIARSKO	53,8	4	51,4	4	–	–
ÍRSKO	52,0	3	52,0	3	56,0	3
ŠPANIELSKO	50,9	1	–	–	46,7	1
HOLANDSKO	45,0	2	43,0	2	42,8	2
ČESKO	40,8	1	41,8	1	41,8	2
VELKÁ BRITÁNIA	39,6	3	40,2	3	39,7	3
FRANCÚZSKO	36,6	1	38,2	1	39,4	1
SLOVINSKO	29,3	2	28,9	2	27,6	3
TALIANSKO	28,2	2	29,0	2	29,4	2

* V štátoch označených tučným písmom je lídrom na trhu okruh verejnoprávneho rozhlasu.

Spracované podľa: EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6 a OMV SRO.

prevýšil 80 percent a naopak v Taliansku, Slovinsku a Francúzsku sa pohyboval len na úrovni 28 až 36 percent. V 15 z 21 skúmaných európskych trhov je lídrom na trhu vysielač okruh verejnoprávneho rozhlasu.

V skúmanom období sa vo väčšine krajín prehĺbila fragmentácia trhu, najmä vo Fínsku, flámskej časti Belgicka, Bulharsku, Dánsku a Litve, kde poklesol podiel štyroch vedúcich staníc na trhu približne o päť percent. V štyroch štátoch sa zvýšil počet vysielačích okruhov verejnoprávnych rozhlasov v štvorici lídrov na trhu (Maďarsko, Dánsko, Poľsko a francúzska komunita Belgicka), v dvoch (Česko a Slovinsko) naopak jeden okruh verejnoprávneho rozhlasu zo skupiny lídrov vypadol.

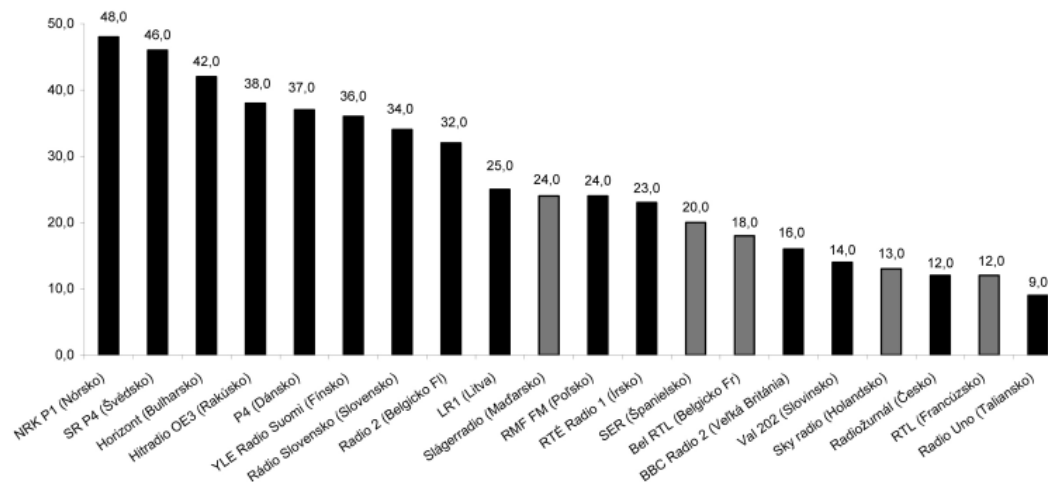
Z hľadiska konkurenčnej súťaže možno uvedené európske štáty rozdeliť do troch skupín:

1. **Trhy s vysokou úrovňou deregulácie, t.j. veľkým počtom komerčných staníc a nižším kombinovaným podielom verejnoprávnych staníc na trhu** – Taliansko, Holandsko, Španielsko, Litva, Veľká Británia, Bulharsko a francúzska komunita Belgicka;
2. **Trhy s nižšou úrovňou deregulácie a menším podielom verejnoprávnych staníc na trhu** – Česko, Poľsko, Maďarsko, Slovinsko, Írsko a smeruje sem aj Slovensko;
3. **Trhy s nižšou úrovňou deregulácie a vysokým podielom verejnoprávnych staníc na trhu** – Rakúsko, flámska komunita Belgicka, Švédsko, Nórsko, Dánsko, Fínsko.

V troch štvrtinách z dvadsiatich skúmaných európskych štátov (pozri graf č. 3) je lídrom na trhu vysielač okruh verejnoprávneho rozhlasu, pričom jeho trhovú pozíciu sa pohybuje od 9,0 (Radio Uno v Taliansku) do 48,0 percenta (NRK P1 v Nórsku). Líder slovenského rozhlasového trhu – prvý vysielač okruh verejnoprávneho rozhlasu Rádio Slovensko – s trhovým podielom 34,0 percenta, uzatvára prvú tretinu najpočúvanejších rozhlasových staníc európskych štátov.

V súbore mladých poslucháčov vo veku 15 až 24 rokov sú na rozdiel od prezentovaných údajov za celú skúmanú populáciu lídrami deviatich zo šestnástich analyzovaných európskych

Graf č. 3. Rozhlasové stanice s najvyšším podielom na trhu európskych štátov v roku 2003 (%)*

* Čierne stĺpce reprezentujú verejnoprávne rozhlasové stanice.

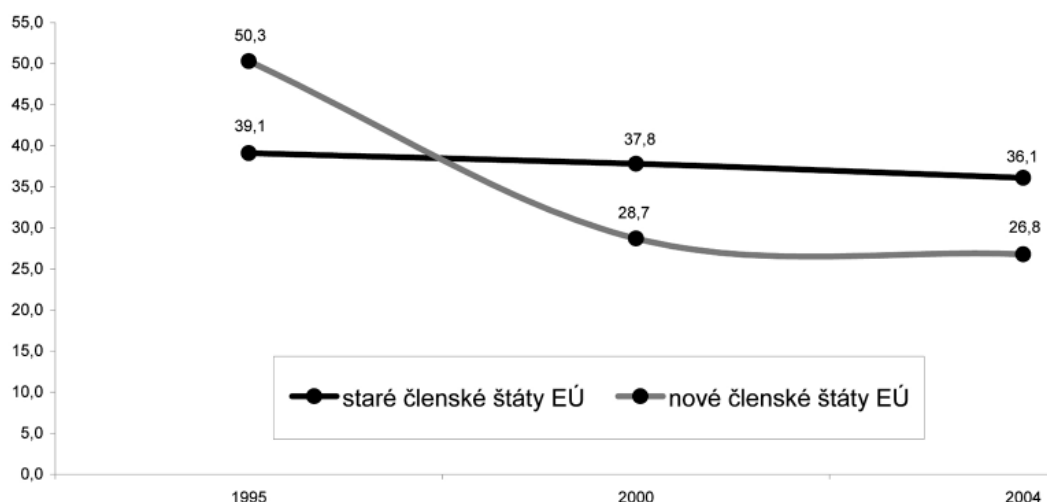
Spracované podľa: EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data, Feb. 2005, s.1-6 a OMV Sro.

trhov (56,2 percenta) komerčné stanice. Najvyšší trhový podiel v tejto skupine v roku 2003 mal tretí okruh rakúskeho verejnoprávneho rozhlasu Hitradio OE3 – 59,0 percenta, na Slovensku najúspešnejšia komerčná stanica Rádio Expres s podielom na trhu 23,8 percenta.

Vývoj podielu verejnoprávnych televíznych staníc starých členských štátov Európskej únie sa v období od roku 1995 do roku 2004 znížil o tri percentá a tvoril v priemere 36,1 percenta. Najväčšou mierou sa o to pričínili verejnoprávne okruhy portugalskej (pokles o 16,1 percenta), rakúskej (– 11,7 percenta) a švédskej televízie (– 11,3 percenta). Televízie verejnej služby najväčších európskych krajín si svoje postavenie na trhu buď posilnili, napríklad ARD v Nemecku (+ 4,7 percenta), alebo len mierne oslabili ako talianska RAI (– 3,6 percenta) a britská BBC (– 6,4 percenta).

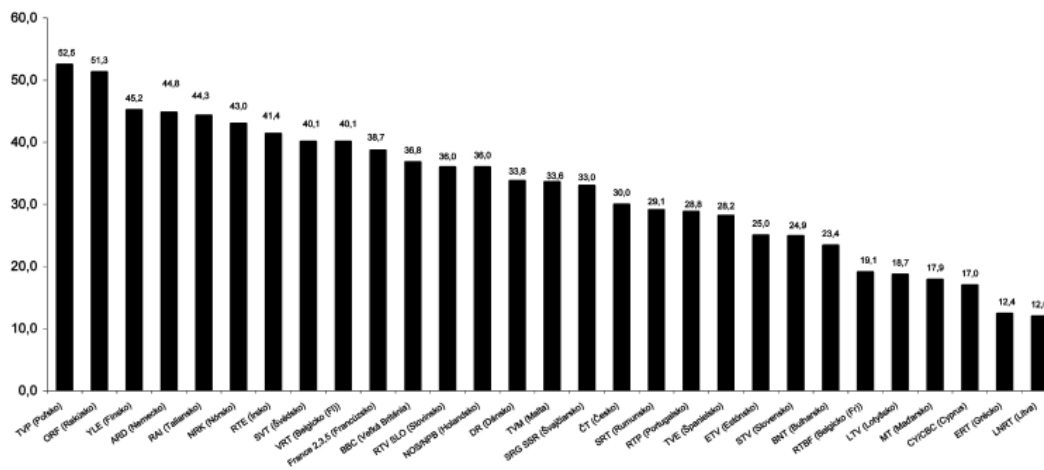
Odlisný charakter mal v dôsledku transformácie televízneho trhu vývoj v nových členských štátoch Európskej únie. V sledovanom desaťročí sa tu podiel verejnoprávnych televízií na národných trhoch znížil takmer o polovicu a v roku 2004 predstavoval 26,8 percenta, čo je desať percentuálnych bodov pod úrovňou starých členských štátov Európskej únie. Porovnanie vývoja podielu verejnoprávnych televíznych staníc 15 starých a 10 nových členských štátov Európskej únie v rokoch 1995 až 2004 ilustruje graf č. 4.

Graf č. 4. Porovnanie podielu verejnoprávnych televíznych staníc starých a nových členských štátov Európskej únie v rokoch 1995 až 2004 (%)

S výnimkou Českej republiky, kde v hodnotenom období došlo k miernemu nárastu podielu verejnoprávnej televízie na trhu (+ 4,6 percenta), ako aj Lotyšska, Poľska a Cypru, v ktorých sa trhovú pozíciu verejnoprávnej televízie znížila o menej ako desať percent, zaznamenali ostatné tranzitívne štáty výrazný prepád podielu verejnoprávnych televízií na trhu. Patrí medzi ne aj Slovenská televízia, ktorá pred nástupom komerčnej Markízy kontrolovala takmer tri štvrtiny (73,7 percenta) a v roku 2004 už len štvrtinu trhu (24,9 percenta). Ešte výraznejší ústup z pozícií vykázala verejnoprávna televízia MT v Maďarsku (– 54,8 percenta) a spomedzi nových kandidátskych krajín bulharská BNT (– 66,4 percenta). Podiel verejnoprávnych televíznych staníc európskych štátov na trhu v roku 2004 zobrazuje graf č. 5.

Graf č. 5. Podiel verejnoprávnych televíznych staníc európskych štátov na trhu v roku 2004 (%)

Zdroj: EBU Information and Strategic Network Strategic Information Service European Audiovisual Observatory. 2004 Yearbook, Volume 2.

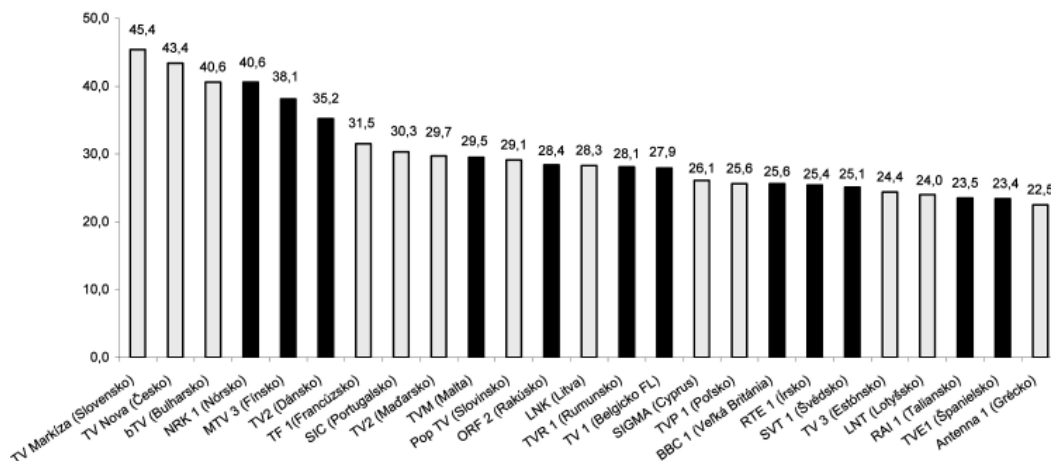
Prudký pokles trhového podielu verejnoprávnych televízií nových členských štátov Európskej únie úzko súvisí s budovaním duálneho systému vysielania. V rámci tohto procesu začali najmä v druhej polovici 90-tych rokov na jednotlivých národných trhoch pôsobiť komerčné televízne stanice, ktoré od svojho vzniku významne konkurovali bývalým štátnym a neskôr transformovaným verejnoprávnych televíznym monopolom. Po konštituovaní základov duálneho systému sa postavenie verejnoprávneho sektora televízneho vysielania v tranzitívnych štátoch stabilizovalo, o čom svedčí skutočnosť, že jeho trhový podiel v roku 2004 sa oproti roku 2000 znížil len o dve percentá.

Najvyšší podiel na televíznom trhu v roku 2003 majú verejnoprávne okruhy poľskej TVP a rakúskej ORF – 52,5, resp. 51,3 percenta. Významné postavenie na národnej televíznej scéne si udržiavajú aj verejnoprávne kanály YLE (Fínsko), ARD (Nemecko), RAI (Taliansko), NRK (Nórsko), RTE (Írsko), SVT (Švédsko) a VRT (flámska komunita Belgicka), ktorých trhový podiel predstavuje 40 až 45 percent. Verejnoprávne stanice vo francúzskej komunite Belgicka, Lotyšsku, Maďarsku, na Cypre, v Grécku a Litve netvorí ani tretinu svojich národných televíznych trhov.

Verejnoprávne stanice sú lídrami na televíznom trhu len v 13 z 29 monitorovaných európskych štátov (pozri graf č. 6). Trojicu televízií s najvyšším podielom na trhu v roku 2003 tvorili komerčné stanice TV Markíza (45,4 percenta), česká TV Nova (43,4 percenta) a bulharská bTV (40,6 percenta). Spomedzi verejnoprávnych kanálov si najsilnejšie postavenie na trhu udržiavajú televízie v škandinávskych krajinách – nórska NRK (40,6 percenta), fínska MTV 3 (38,1 percenta) a dánska TV2 (35,2 percenta). Približne štvrtinový podiel na trhu v roku 2003 zaznamenali renomované verejnoprávne televízne okruhy vo Veľkej Británii (BBC 1), Taliansku (RAI 1), Španielsku (TVE 1), Švédsku (SVT 1) a Rakúsku (ORF 2).

Analýza priemernej sledovanosti rozhlasového a televízneho vysielania v roku 2004 v 25, resp. 28 európskych štátoch (grafy č. 7 a 8) dokumentuje, že napriek rýchlemu prieniku nových komunikačných technológií zostávajú tradičné elektronické médiá verným spoločníkom súčas-

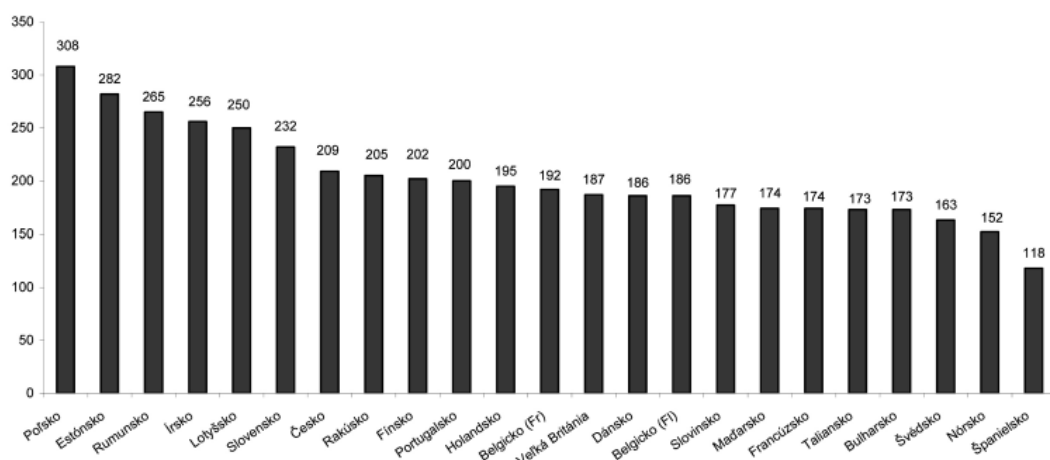
Graf č. 6. Televízne stanice s najvyšším podielom na trhu európskych štátov v roku 2003 (%)*

* Čierne stĺpce reprezentujú verejnoprávne televízne stanice.

Spracované podľa: EUROPEAN AUDIOVISUEL OBSERVATORY 2004 YEARBOOK Volume 2, s. 70-108.

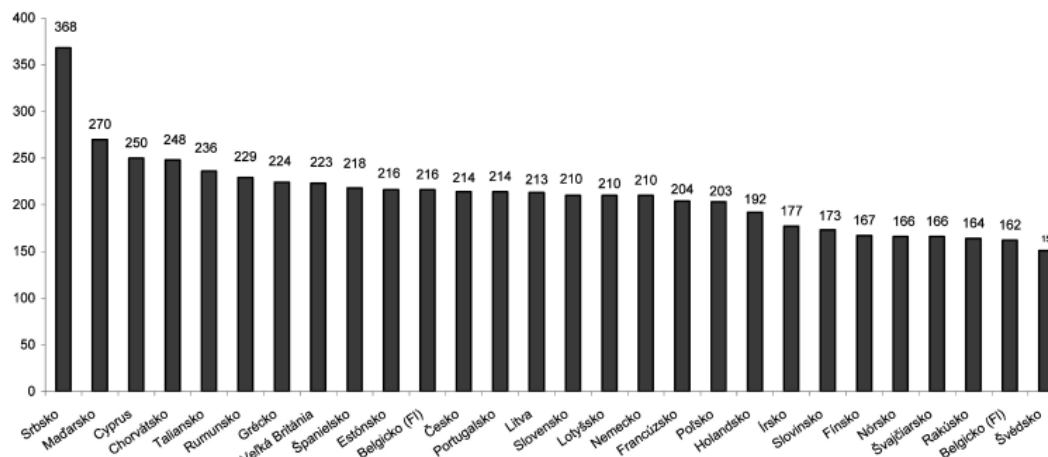
Graf č. 7. Priemerná počúvanosť rozhlasového vysielania v európskych štátoch v roku 2004 (počet minút za deň)

Spracované podľa: EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6 a OMV SRO.

ného človeka. Výskum ukázal, že jeden respondent vlani priemerne denne počúval 203 minút rozhlasového a sledoval 211 minút televízneho vysielania, čo spolu tvorí takmer sedem hodín denného časového fondu. Osobitne treba podčiarnuť skutočnosť, že v rozpore s prognózami niektorých expertov sa pod vplyvom nových médií význam rozhlasového vysielania nemarginalizuje. Naopak, v porovnaní s rokom 1995 sa jeho priemerná denná počúvanosť v skúmaných európskych štátoch zvýšila o 25 minút.

Graf č. 8. Priemerná sledovanosť televízneho vysielania v európskych štátoch v roku 2004 (počet minút za deň)

Spracované podľa: EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6 a OMV SRo.

Poslanie, obsah a politický rámec verejnoprávneho vysielania v Európe

Dynamický rozvoj komerčného vysielania spôsobil, že verejnoprávne médiá boli vynútené úporne brániť svoju legitimitu a hľadať novú identitu v kvalitatívne odlišných podmienkach hospodárskej súťaže.

Konferencia Európskej vysielacej únie (EBU) v roku 1993 vo svojej deklarácii **Verejnoprávne vysielanie – príležitosť pre Európu** zdôraznila, že Európa môže byť hrdá na tradíciu svojho verejnoprávneho vysielania. Koexistencia verejného a komerčného sektora neznamená koncept vysielania, v ktorom je všetko podriadené zákonu trhu a diktátu reklamy. Európa má právo od rozhlasu a televízie očakávať, že aktívne prispievajú k jej ďalšiemu vývoju a k posilneniu jej identity, opierajúc sa o základné hodnoty tolerancie, názorového pluralizmu, slobody prejavu, kritického ducha a humanizmu.

Význam deklarácie z hľadiska definície poslania a programových priorít verejnoprávneho vysielania nestratil na svojej aktuálnosti, lebo aj dnes platí, že iba verejnoprávne vysielanie môže ponúknuť súčasne:

- **Program pre všetkých** (t.j. program pre široké i menšinové publikum, technicky prístupný pre celú populáciu, zbavený akejkoľvek formy diskriminácie, pôsobiaci ako faktor spoločenskej súdržnosti);
- **Základnú a univerzálnu programovú skladbu, doplnenú tematickými kanálmi** (nosné vysielacie okruhy prinášajú univerzálne spravodajstvo a publicistiku, poznanie a zábavu, tematické kanály prehĺbujú viaceré prvky základnej programovej ponuky);
- **Fórum na demokratickú diskusiu** (objektívne, nezávislé, pluralitné spravodajstvo a publicistika, podporujúce diskusiu, prehĺbujúce znalosti a pomáhajúce objasniť problematiku);
- **Neobmedzený prístup verejnosti k udalostiam mimoriadneho záujmu** (priame prenosy

- z významných spoločensko-politických udalostí, veľkých športových a kultúrnych podujatí, uvádzanie hodnotných filmových diel);
- **Vysoké kvalitatívne štandardy** (rozvoj programovej tvorby, prehlbovanie etickej a profesionálnej zodpovednosti tvorcov, zvyšovanie náročnosti divákov a poslucháčov na kvalitu vysielania);
 - **Duch novátorstva** (protiváha programovej uniformity a prejav odvahy tvoriť relácie bez honby za vysokou sledovanosťou);
 - **Rozvoj pôvodnej tvorby** (zachovanie pôvodnej národnej tvorby aj na ekonomicky a jazykovo limitovaných trhoch, podpora európskej produkcie);
 - **Výkladnú skriňu kultúry** (podpora duchovného a kultúrneho života, výmena kultúrnych hodnôt, spolupráca s kinematografiou, divadlom, hudobnými a inými kultúrnymi inštitúciami);
 - **Príspevok k posilneniu európskej identity a jej kultúrnych a sociálnych hodnôt** (cezhraničný tok informácií, ideí, kultúrnych hodnôt, podiel na rozvoji verejnoprávneho vysielania v strednej a východnej Európe);
 - **Určujúcu silu technického rozvoja a výskumu** (nové technológie výroby a distribúcie televíznych a rozhlasových programov, audiovizuálnych diel, výskum a vývoj európskych štandardov, garancia prístupu všetkých k čo najvyššej technickej kvalite za čo najnižšiu cenu).

Politický rámec verejnoprávneho vysielania programovo vymedzila rezolúcia Štvrtej európskej konferencie ministrov o politike v oblasti prostriedkov masovej komunikácie v Prahe 7. – 8. decembra 1994 pod názvom **Budúcnosť verejnoprávneho vysielania**. Členské štáty Rady Európy potvrdili svoj záväzok:

- **Zachovať a rozvíjať silné verejnoprávne vysielanie** v prostredí, charakterizovanom čoraz tvrdšou konkurenčnou ponukou programových služieb a rýchlymi technologickými zmenami;
- **Zabezpečiť aspoň jednu komplexnú programovú službu** so širokým typovým spektrom, zahŕňajúcu informácie, vzdelávanie, kultúru i zábavu, dostupnú celej verejnosti a tam, kde je to možné, aj dodatočné programové služby napríklad vo forme tematických kanálov;
- **Jasne** – v súlade s príslušnou domácou legislatívou a v duchu vnútroštátnej praxe, pri rešpektovaní svojich medzinárodných záväzkov – **definovať poslanie, úlohy a zodpovednosť verejnoprávných vysielateľov a zabezpečiť ich redakčnú nezávislosť voči rôznym politickým a ekonomickým zásahom**;
- **Zaručiť pre verejnoprávných vysielateľov stále a primerané zdroje**, nevyhnutné na plnenie ich úloh.

Zúčastnené štáty sa zhodli na tom, že verejnoprávni vysielatelia musia v rámci svojich všeobecných povinností a bez toho, aby sa im upierali niektoré špecifickejšie obmedzenia, plniť v zásade nasledujúce úlohy:

- **Stať sa** prostredníctvom svojej programovej politiky **spoľahlivým zdrojom informácií** pre všetkých členov spoločnosti a **faktorom sociálnej súdržnosti a integrácie** všetkých jednotlivcov, skupín a komunít;
- **Vytvárať fórum pre verejnú diskusiu** a poskytnúť tak priestor pre čo najširšiu škálu názorov a stanovísk;
- **Vysielat' nestranné a nezávislé spravodajstvo, informácie a komentáre**;

- **Cieľavedome tvoriť pluralitnú, novátorskú a pestrú programovú skladbu** s vysokými etickými a kvalitatívnymi štandardmi, pričom kritériá kvality by sa nemali podriaďovať tlakom trhu;
- **Štruktúrovať programovú skladbu** a služby tak, aby boli zaujímavé **pre široké publikum a súčasne reagovať na potreby menšinových skupín**;
- **Reflektovať rozmanitosť filozofických ideí a náboženského presvedčenia v spoločnosti** s cieľom posilňovať vzájomné pochopenie a toleranciu a napomáhať vzťahom medzi komunitami v zmiešaných etnických a multikultúrnych spoločnostiach;
- Prostredníctvom svojich programov **aktívne prispievať k lepšiemu pochopeniu a šíreniu národného a európskeho kultúrneho dedičstva v celej jeho rozmanitosti**;
- **Zabezpečiť významný podiel domácej produkcie**, osobitne celovečerných filmov, dramatickej tvorby a iných tvorivých diel, pričom treba mať na zreteli nevyhnutnosť **využívať nezávislých producentov a kooperovať s filmovým sektorom**;
- **Rozširovať možnosti výberu, ktorými disponujú diváci a poslucháči** a ponúkať im aj také programové služby, aké bežne nezabezpečujú komerční vysielatelia.

Financovanie verejnoprávneho vysielania v Európe

Výbor ministrov členských štátov Rady Európy prijal v roku 1996 závažný dokument – **Odporúčanie č. R (96) 10 o zabezpečení nezávislosti verejnoprávneho vysielania** – v ktorom opätovne potvrdil životne dôležitú rolu verejnoprávneho vysielania ako podstatnej zložky pluralitnej komunikácie, dostupnej tak na celoštátnej, ako aj regionálnej úrovni každému jednotlivcovi a poskytujúcej základný a ucelený okruh programových služieb v oblasti informácií, vzdelávania, kultúry a zábavy. Zdôraznil potrebu ďalej rozvíjať princípy nezávislosti verejnoprávnych vysielateľov, zakotvené v rezolúcii Štvrtej európskej konferencie ministrov v Prahe v roku 1994 o budúcnosti verejnoprávneho vysielania v kontexte politických, ekonomických a technologických zmien v Európe.

Výbor ministrov odporučil vládam členských štátov zahrnúť do svojej národnej legislatívy alebo regulačných pravidiel ustanovenia garantujúce nezávislosť a inštitucionálnu autonómiu verejnoprávnych vysielateľov, založenú na pevnom právnom a finančnom rámci ich činnosti.

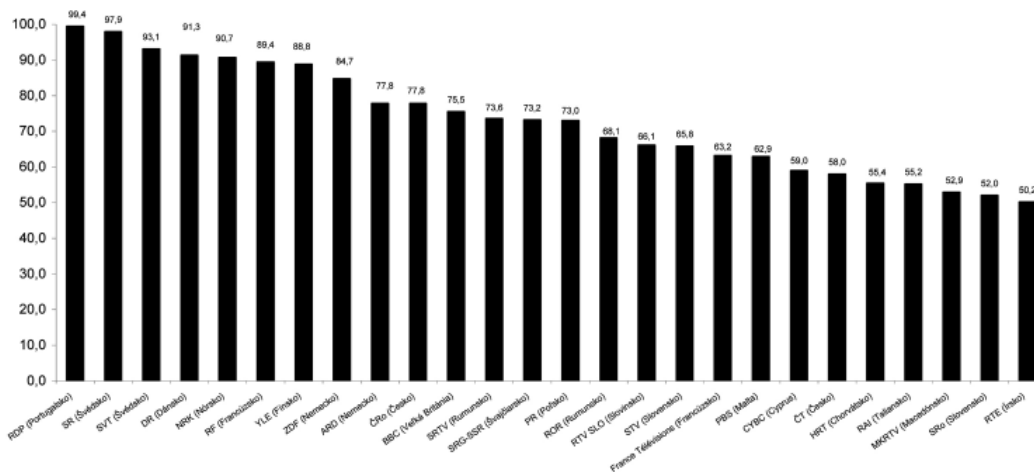
Analýza podielu jednotlivých zdrojov na financovaní verejnoprávnych médií v roku 2003 na príklade 45 rozhlasových a televíznych organizácií európskych štátov dokumentuje, že koncesionárske poplatky zostávajú hlavným zdrojom hospodárenia verejnoprávnych médií (pozri graf č. 9).

V štruktúre finančných zdrojov predstavujú od desiatich percent v prípade dánskej televíznej stanice TV2 do 99,4 percenta v portugalskom verejnoprávnom rozhlase RDP. **V priemere tvoria koncesionárske poplatky 46,6 percenta príjmov skúmaných verejnoprávnych médií.**

V tretine zo skúmaných európskych štátov (Belgicko, Bulharsko, Estónsko, Holandsko, Litva, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Srbsko a Čierna Hora a Španielsko) sa však koncesionárske poplatky neplatia.

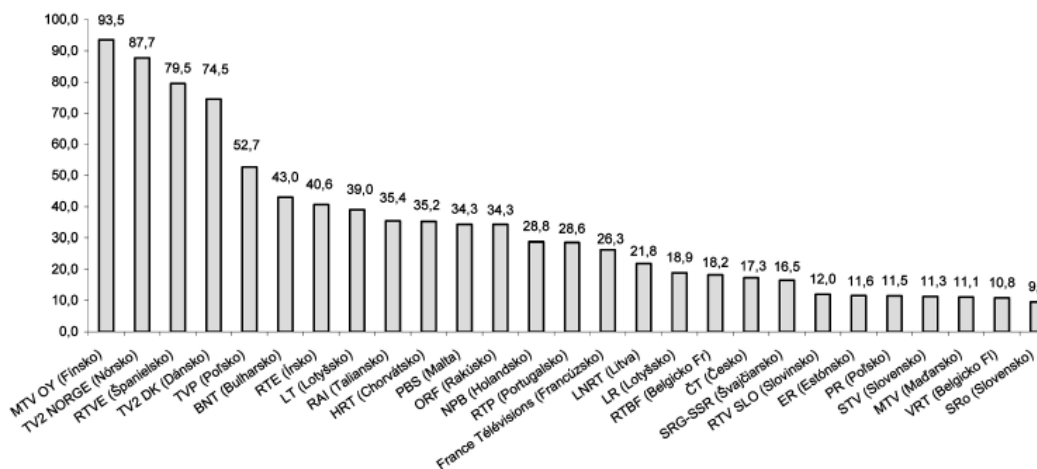
Druhým významným zdrojom príjmov verejnoprávnych médií je reklama a sponzoring. Reklama slúži ako doplnkový zdroj k príjmom z koncesionárskych poplatkov a spravidla tvorí od jedného do troch percent (napríklad ARD a ZDF v Nemecku, ČRo v Česku) až do viac ako tretiny všetkých rozpočtových prostriedkov (RTE v Írsku, RAI v Taliansku, HRT v Chorvátsku,

Graf č. 9. Verejnoprávne médiá s najvyšším podielom financovania z koncesionárskych poplatkov v roku 2003 (%)

Spracované podľa: EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6 a OMV SRO.

Graf č. 10. Verejnoprávne médiá s najvyšším podielom financovania z reklamy v roku 2003 (%)

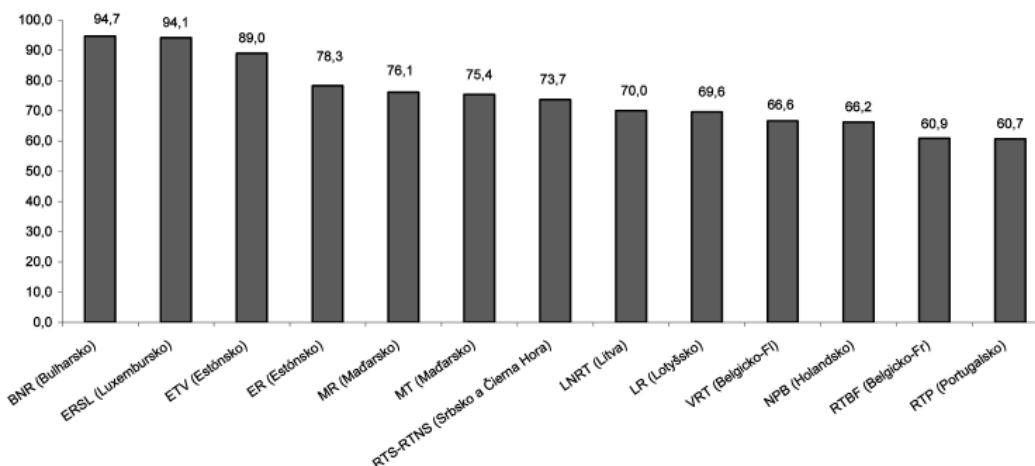

Spracované podľa: EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6.

PBS na Malte a pod.). V priemere predstavuje reklama spolu s príjmami zo sponzoringu **22,6 percenta rozpočtu skúmaných verejnoprávných médií.**

V prípade niektorých verejnoprávných televízií škandinávskych štátov vzhľadom na špecifické modely financovania (MTV OY vo Fínsku, TV2 v Nórsku a TV2 v Dánsku), ako aj RTVE v Španielsku, kde sa neplatia koncesionárske poplatky, sú príjmy z reklamy hlavným zdrojom hospodárenia a tvoria od troch štvrtín do viac ako deväť desatín ich rozpočtu (pozri graf č. 10).

Graf č. 11. Verejnoprávne médiá s najvyšším podielom verejných zdrojov na financovaní v roku 2003 (%)

Spracované podľa: EBU Guides .Volume 4 : EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6.

Reklama nie je zdrojom príjmov verejnoprávnych médií vo Veľkej Británii, Švédsku a Luxembursku. V Dánsku, Fínsku, Nórsku a Portugalsku sa z reklamy nefinancuje verejnoprávny rozhlas.

Väčšina európskych krajín – ako starí členovia Európskej únie, tak aj tranzitívne štáty – uplatňujú ako zdroj financovania verejnoprávnych médií aj verejné zdroje. Vo viacerých prípadoch predstavujú verejné zdroje dominantnú časť ich rozpočtových príjmov od vyše 60 percent v prípade verejnoprávnej televízie v Portugalsku či flámskej časti Belgicka do viac ako 94,7 percenta pri bulharskej a luxemburskej televízii verejnej služby (pozri graf č. 11). **V priemere tvoria verejné zdroje štvrtinu (26 percent) príjmov skúmaných verejnoprávnych médií.**

Pravidlá financovania verejnoprávnych vysielateľov – zdôrazňuje sa v Odporúčaní výboru ministrov členských štátov Rady Európy č. R (96) 10 o zabezpečení nezávislosti verejnoprávneho vysielania – **musia vychádzať zo zásady, že členské štáty sústavne poskytujú, a ak je to potrebné, vytvoria náležitý, stabilný a transparentný finančný rámec, ktorým sa pre verejnoprávne organizácie zabezpečia prostriedky, nevyhnutné na plnenie ich poslania.**

Tam, kde sa financovanie verejnoprávnych vysielateľov zakladá výlučne alebo čiastočne na pravidelných či mimoriadnych príspevkoch zo štátneho rozpočtu alebo na koncesionárskych poplatkoch, uplatňujú sa nasledujúce zásady:

- Rozhodovacie právomoci orgánov, od ktorých závisí financovanie verejnoprávneho vysielateľa a stojacich mimo tohto vysielateľa, nesmú byť priamo alebo nepriamo zneužívané na akékoľvek zasahovanie do redakčnej nezávislosti a inštitucionálnej autonómie organizácie;
- Výška príspevku alebo koncesionárskeho poplatku sa určí po konzultácii s príslušným verejnoprávny vysielateľom, pričom sa vezme do úvahy vývoj nákladov na jeho aktivity, a to takým spôsobom, ktorý umožní organizácii v plnej šírke naplňať jej rozmanité úlohy;
- Platby príspevkov alebo koncesionárskych poplatkov sa realizujú tak, aby sa zaručila kontinuita aktivít verejnoprávneho vysielateľa a umožnilo sa mu dlhodobé plánovanie;

- Pri využívaní príspevkov alebo koncesionárskych poplatkov verejnoprávnym vysielateľom treba dodržiavať zásadu nezávislosti a autonómie;
- Tam, kde sa príjmy z príspevkov alebo koncesionárskych poplatkov delia medzi viacero verejnoprávných vysielateľov, treba dodržať postup, ktorým sa spravodlivo uspokojia potreby každej organizácie.

Systém financovania verejnoprávných médií z verejných zdrojov sa po nástupe komerčnej televízie dostáva podľa jej zástancov do rozporu so zásadami poskytovania služieb na komerčnom základe, ako ich definovali rímske zmluvy. Paragraf 92, ktorý ustanovil, že štátna pomoc narušujúca hospodársku súťaž je neprípustná, sa stal právnou oporou početných sťažností a žalôb komerčných vysielateľov z Talianska, Francúzska, Španielska a Portugalska.

Významnou podporou tradičného modelu financovania verejnoprávných médií sa v roku 1997 stalo prijatie **Protokolu o verejnoprávnom vysielaní** ako súčasť Amsterdamskej zmluvy. **V súlade s ním má každý členský štát právo ustanoviť vysielanie verejnej služby, vymedziť jeho poslanie a zabezpečiť financovanie, lebo verejnoprávne vysielanie je nezastupiteľné vzhľadom na demokratické, sociálne a kultúrne potreby spoločnosti a zachovanie plurality médií.**

Mechanizmus financovania by sa podľa Protokolu mal riadiť zásadami proporcionality a transparentnosti:

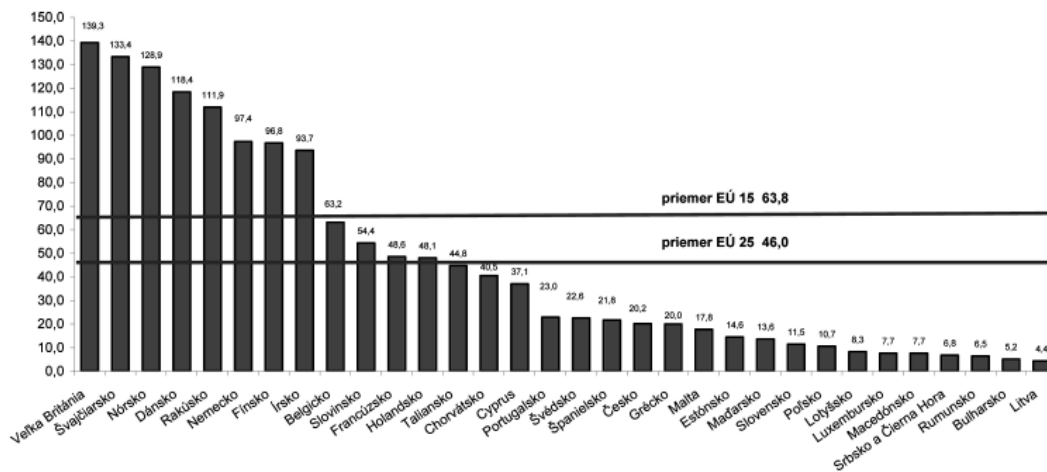
- **Zásada proporcionality** znamená, že verejné zdroje možno použiť len na plnenie úloh verejnej služby, a to iba v rozsahu na to nevyhnutnom;
- **Zásada transparentnosti** vyžaduje jasné definovanie poslania verejnej služby v jednotlivých členských štátoch EÚ, zabezpečenie priehľadnosti financovania a uplatnenia princípu oddeleného účtovníctva pre komerčné aktivity verejnoprávných inštitúcií.

Uvedené zásady môžu vytvoriť solídny základ na rozvoj verejnoprávneho vysielania a súčasne v žiaducej miere rešpektovať zásady slobodného podnikania a hospodárskej súťaže, nevyhnutných na činnosť súkromných vysielateľov v podmienkach duálneho systému vysielania.

Amsterdamský protokol však neznamenal koniec sporov o otázke štátnej podpory verejnoprávných médií, preto Komisia EÚ v roku 2001 vydala dokument (Communication from the Commission on the application of State aid rules to public service broadcasting), ktorým sa detailne určujú pravidlá poskytovania štátnej pomoci vysielateľom verejnej služby. Komisia aj naďalej ponecháva členským štátom právo definovať ciele verejnej služby a jej financovanie, vyhradzuje si však právo zasiahnuť v prípadoch, keď by sa poskytovaním štátnej pomoci prekročili hranice verejnej služby a dotovala sa komerčná činnosť, ktorú môžu zabezpečovať bez nárokov na príspevok aj súkromní vysielatelia. O aktuálnosti a principiálnosti tohto sporu svedčia pokračujúce aktivity významných európskych mediálnych skupín, ktoré neustále upozorňujú na „rastúcu podobnosť verejného a súkromného vysielania“, na „privilégiá vysielateľov verejnej služby“ a na ich expanziu do oblasti interaktívnych služieb, ktoré umožňujú nové informačné technológie.

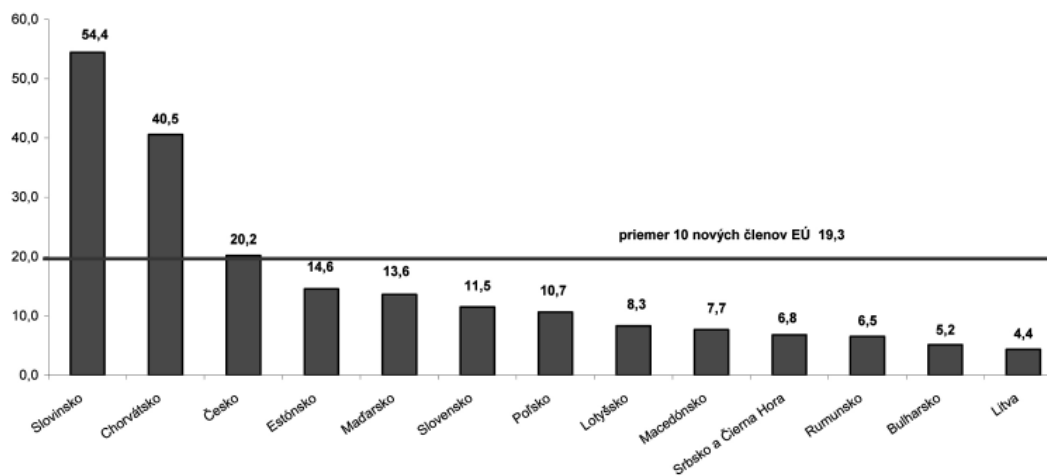
O financovaní verejnoprávných médií v kontexte rozvoja duálneho systému vysielania sa už niekoľko rokov diskutuje aj na Slovensku. Napriek tomu sa dodnes nepodarilo presadiť systémové riešenie, ktorým by sa garantoval dlhodobý stabilný finančný rámec zabezpečovania funkcií verejnej služby. Naopak, viacročný finančný deficit a navrhovanie hospodárskych strát sa navrhujú riešiť redukciou rozsahu verejnej služby, čo by v súčasnej etape prechodu na digitálne vysielanie mimoriadne diskvalifikovalo verejnoprávne médiá v konkurenčnom boji s komerčnými rádiami a televíznymi kanálmi.

Graf č. 12. Financovanie verejnoprávnych médií európskych štátov v roku 2003 v prepočte na 1 obyvateľa za rok (v eurách)

Spracované podľa: EBU Guides Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6.

Graf č. 13. Financovanie verejnoprávnych médií tranzitívnych štátov v roku 2003 v prepočte na 1 obyvateľa za rok (v eurách)

Spracované podľa: EBU Guides .Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6.

Pozrime sa na tento problém na základe analýzy financovania verejnoprávnych médií európskych štátov a osobitne nových členských krajín Európskej únie v roku 2003 v prepočte na 1 obyvateľa za rok v eurách (pozri grafy č. 12 a 13).

Priemer výdavkov na činnosť verejnoprávnych médií v starých členských štátoch Európskej únie (EÚ 15) predstavoval v roku 2003 v prepočte na jedného obyvateľa 63,8 eura

a priemer štátov, ktoré v súčasnosti tvoria Európsku úniu (EÚ 25) – 46,0 eura. Získané údaje odrážajú veľkosť a silu ekonomík jednotlivých štátov, ich sociálny systém a životnú úroveň, tradíciu a model financovania verejnoprávnych médií.

Aj keď pri posudzovaní finančného zabezpečenia verejnoprávnych médií na Slovensku zohľadníme uvedené skutočnosti, 11,5 eura za rok je vzhľadom na ekonomickú silu Slovenska, predstavujúcu približne 50 percent priemeru HDP na obyvateľa Európskej únie, žalostne málo. Výsledky analýzy spochybňujú argumenty o neefektívnom hospodárení ako hlavnej príčine finančných ťažkostí a usvedčujú kritikov verejnoprávnych médií z radov kompetentných štátnych orgánov z nezáujmu reálne riešiť objektívne problémy, ktoré primárne spôsobujú finančné zadlžovanie a znemožňujú plnohodnotné plnenie úloh verejnej služby.

Záver

Jedným z kľúčových bodov debát o budúcnosti verejnej služby je otázka, či by si mala zachovať svoj doterajší široký žánrový a tematický rozsah, alebo by sa mala venovať výlučne menšinovým záujmom, a tak sa stať kultúrnou a vzdelávacou inštitúciou s marginálnou sledovateľnosťou, ktorá by zabezpečovala podobne ako v USA len to, čo komerčný sektor nie je schopný divákovi či poslucháčovi poskytnúť.

Stanovisko Európskej únie k tejto otázke – vyjadrené jej Komisiou – je jednoznačné: „**Definícia mandátu verejnej služby spadá do kompetencie členských štátov, ktoré o ňom môžu rozhodovať na celoštátnej, regionálnej a lokálnej úrovni.** Pri výkone tejto právomoci musí byť zohľadnený komunitný koncept služieb všeobecného hospodárskeho záujmu. **Vzhľadom na špecifický charakter vysielaceho sektoru možno považovať za legitímnu širokú definíciu, podľa ktorej sa daný vysielateľ poveruje úlohou zabezpečiť vyvážený a rozmanitý program v súlade s určeným zadaním pri zachovaní primeranej veľkosti publika,** a to na základe ustanovenia Protokolu podľa článku 86(2). Takáto definícia by mala byť v súlade s cieľmi napĺňania demokratických, sociálnych a kultúrnych potrieb danej spoločnosti a mala by zaručovať pluralizmus, vrátane kultúrnej a jazykovej rozmanitosti.“

Ako vyplýva z citátu, Európska únia zatiaľ ponecháva otvorený priestor širokému poňatiu verejnej služby, ktoré ponúka aj programové typy a žánre, charakteristické pre komerčné televízie. Viaceré európske štáty však v snahe obmedziť prejavy komercializácie verejnoprávneho vysielania v ostatných rokoch prechádzajú od tzv. autonómneho modelu verejnej služby na model kontrolovanej služby. V praxi má tento model podobu záväzných niekoľkoročných kontraktov medzi štátom a prevádzkovateľmi verejnoprávnych médií, ktoré na jednej strane kvantitatívne i kvalitatívne konkretizujú požiadavky verejnej služby, na druhej strane rámcovo definujú materiálne a finančné zabezpečenie verejnej služby. Takéto zmluvy sa v ostatných rokoch uplatnili, resp. prerokovali v Belgicku, Dánsku, Fínsku, Francúzsku, Holandsku, Luxembursku, Nórsku, Portugalsku, Švajčiarsku, Taliansku, Turecku a Veľkej Británii.

Koexistencia verejnoprávnych a komerčných médií v značnej miere stimulovala modernizáciu a rozšírenie spektra i kvality programovej ponuky rozhlasového a televízneho vysielania. Nadnárodné mediálne koncerny však v záujme svojich komerčných cieľov v konkurenčnom boji s verejnoprávnym sektorom využívajú všemožné právne, ekonomické a obchodné nástroje.

V rámci rokovaní na úrovni Svetovej obchodnej organizácie (WTO) a Všeobecnej dohody o obchode a službách (GATS) sa presadzuje názor, že audiovizuálne služby možno považovať

za bežné tovary a netreba k nim uplatňovať osobitný prístup. Zákonodarstvo Európskej únie o hospodárskej súťaži sa zneužíva na útoky na financovanie verejnoprávnych médií. Spochybňuje sa aj ich právo rozširovať sféru pôsobnosti na nové oblasti a služby. Argumentuje sa tým, že interaktívne služby v rámci digitálneho vysielania umožnia uspokojiť všetky požiadavky divákov a poslucháčov, teda aj verejnej služby, ktorú v súčasnosti plnia verejnoprávne médiá. Neexistujú však nijaké garancie kvality a nezávislosti takéhoto vysielania, ako aj toho, či sa bude poskytovať bezplatne, bude všeobecne a časovo neobmedzene dostupné. Navyše absentuje právna úprava digitálneho vysielania a internetových projektov verejnoprávnych vysielateľov, čo môže negatívne ovplyvniť ich schopnosť šíriť vysielanie prostredníctvom nových komunikačných technológií.

Ako sa konštatuje v **Odporúčaní Parlamentného zhromaždenia Rady Európy 1641 (2004), verejnoprávne vysielanie prežíva krízu identity, lebo sa nezriedka pokúša zlúčiť svoje poslanie s bojom za vysokú sledovanosť a nevyhnutnosťou udržať si určitú časť publika v záujme potvrdenia svojej spoločenskej roly, ako aj získania príjmov z reklamy.** Je preto nevyhnutné, aby európske štáty a celé medzinárodné spoločenstvo vypracovali všeobecné štandardy a profesionálne normy verejnoprávneho vysielania, ktoré by sa mohli stať východiskom pre národné politiky v tejto oblasti. V súvislosti s tým sa navrhuje prijať zásadne nový programový dokument o verejnoprávnom vysielaní, ktorý by kriticky zhodnotil vývoj po pražskej konferencii ministrov v roku 1994 a stanovil v ňom kritériá a mechanizmy hodnotenia rozvoja verejnoprávneho vysielania ako významnej súčasť demokracie a rozvoja informačnej spoločnosti.

„Verejnoprávne vysielanie sa zrodilo v západnej Európe a rozvíjalo sa tak, že sa prirodzene prispôbovalo potrebám zrelej, ustálenej demokracie. V strednej a východnej Európe sa však ešte v sociálnom zmysle neukotvilo, lebo sa „presadilo“ do prostredia, kde nebola rozvinutá nevyhnutná politická a riadiaca kultúra, v ktorom je stále ešte slabá občianska spoločnosť, nedostatok zdrojov a nízka oddanosť hodnotám verejnej služby.“

S uvedeným záverom Odporúčania Parlamentného zhromaždenia Rady Európy možno len ťažko polemizovať, naše poznatky však svedčia o tom, že myšlienka verejnoprávneho vysielania padla na Slovensku i v iných štátoch strednej a východnej Európy na úrodnú pôdu a zapúšťa pevné korene.

Na jednej strane sa na Slovenskú republiku v plnom rozsahu vzťahuje kritika, že neplní záväzky v oblasti podpory a rozvoja systému verejnoprávneho vysielania, ktoré prevzala na Štvrtej európskej konferencii ministrov pre oblasť kultúry a masovej komunikácie v roku 1994 v Prahe. Na pozadí záväzných dokumentov a odporúčaní európskych inštitúcií, ktorých je Slovensko členom, vyznieva napríklad prístup kompetentných orgánov k zabezpečeniu finančného rámca činnosti verejnoprávnych médií viac ako rozporuplne. Namiesto systémových riešení, podporujúcich finančnú a programovú nezávislosť Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie, sa vyvíja tlak na redukciiu zákonom definovaných funkcií verejnej služby, oslabuje sa produkčná a celková konkurenčná schopnosť verejnoprávnych médií v súťaži s komerčnými vysielateľmi. Štát si neplní ani zákonom ustanovenú povinnosť financovať prostredníctvom transferu zo štátneho rozpočtu vysielanie kultúrnych a informačných programov do zahraničia, vysielanie v pásme stredných vln a uskutočnenie niektorých programov vo verejnom záujme.

Na druhej strane si napriek zložitosti procesu spoločenských a vnútropolitických zmien, absencii stratégie rozvoja systému prostriedkov masovej komunikácie v podmienkach samostatného Slovenska verejnoprávne médiá zachovali vysokú kredibilitu a priazeň znač-

nej časti verejnosti. Dokumentuje to aj skutočnosť, že približne 93 percent účastníkov reprezentatívneho prieskumu, ktorý v marci 2005 uskutočnil Odbor mediálneho výskumu Slovenského rozhlasu, zastáva názor, že v našom mediálnom systéme majú popri komerčných prostriedkoch masovej komunikácie nezastupiteľné miesto aj Slovenská televízia a Slovenský rozhlas ako verejnoprávne inštitúcie. Opodstatnenosť existencie verejnoprávných médií nevidia iba tri percentá opýtaných.

Verejnoprávne médiá považujú občania za v najvyššej miere nezávislé spomedzi všetkých prostriedkov masovej komunikácie na Slovensku. Dve tretiny súboru dospeljej populácie SR (66,4 percenta) označili Slovenský rozhlas a takmer tri pätiny Slovenskú televíziu (59,0 percenta) za úplne alebo skôr nezávislé médium. Podstatne menej účastníkov výskumu si to však myslí o komerčných televíznych a rozhlasových staniciach, ktoré hodnotí ako nezávislé len o niečo viac ako tretina oslovených (34,2, resp. 36,8 percenta). **Aj preto možno vysloviť presvedčenie, že hodnoty verejnoprávneho vysielania si na Slovensku získavajú stále širšiu podporu občianskej spoločnosti. Ich presadzovanie a kultivácia je významným prínosom k prehĺbovaniu demokratického charakteru politického systému spoločnosti, rozvoja kultúry a národnej identity jej občanov.**

Prílohy

Podiel verejnoprávnych rozhlasov európskych štátov na rozhlasovom trhu v rokoch 1995 až 2004 (%)

Štát	2004	2000	1995
ORF (Rakúsko)	81,0	80,0	92,0
VRT (Belgicko (Fl))	76,5	84,1	77,0
SRG SSR (Švajčiarsko)	65,6	51,0	51,0
SR (Švédsko)	64,0	65,0	69,0
DR (Dánsko)	62,0	65,0	78,0
NRK (Nórsko)	60,0	59,0	61,0
ARD (Nemecko)	56,7	50,7	59,3
BBC (Veľká Británia)	53,3	51,3	47,9
YLE (Fínsko)	49,0	60,0	69,0
LR (Lotyšsko)	46,0	37,0	–
ROR (Rumunsko)	41,0	56,1 (99) ¹	65,0
RTE (Írsko)	40,0	45,0	48,0
ER (Estónsko)	40,0	36,3	75,0
BNR (Bulharsko)	37,5	64,4	–
SRo (Slovensko)	37,1	47,9	64,7
RTBF (Belgicko (Fr))	34,7	31,0	40,8
NPB (Holandsko)	30,0	31,0	40,8
MR (Maďarsko)	28,4	30,1	59,0
ČRo (Česko)	27,2	27,6	34,1
RTV SLO (Slovinsko)	26,4	24,1	–
RNE (Španielsko)	26,3	25,1	21,9
PR (Poľsko)	24,0	37,4	58,5
LNRT (Litva)	23,0	27,2 (01)	–
RF (Francúzsko)	22,2	22,4	23,6
RAI (Taliansko)	18,4	20,9	22,8
ERA (Grécko)	16,4	6,3	5,6
RDP (Portugalsko)	10,4	8,0	17,3
Priemer	40,6	42,4	51,4

¹ Číslo v zátvorke (1999) označuje rok, ktorému zodpovedá empirický údaj.

Zdroj: EBU Information and Strategic Network Strategic Information Service.

Vývoj podielu verejnoprávnych rozhlasov tranzitívnych štátov na trhu v rokoch 1995 až 2004 (%)

Štát	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
LR (Lotyšsko)	–				35,0	37,0	40,0	43,9	47,0	46,0
ROR (Rumunsko)	65,0	57,0	56,0	54,9	56,1		54,1	42,4	41,2	41,0
ER (Estónsko)	75,0	64,5	50,0	40,0	32,8	36,3	36,1	35,0	38,7	40,0
BNR (Bulharsko)	–				60,4	64,4	60,9	52,0	44,5	37,5
SRo (Slovensko)	64,7	64,2	64,3	52,5	49,8	47,9	45,8	43,5	40,7	37,1
MR (Maďarsko)	59,0	59,0	58,9	37,0	35,0	30,1	29,0	29,3	29,0	28,4
ČRo (Česko)	34,1	32,7	32,0	30,5	28,0	27,6	27,1	25,7	26,9	27,2
RTV SLO (Slovinsko)	–					24,1	24,2	24,5	24,7	26,4
PR (Poľsko)	58,5	52,2	45,7	38,8	38,6	37,4	31,0	26,0	26,0	24,0
LNRT (Litva)	–						27,2	25,4	23,0	23,0

Zdroj: EBU Information and Strategic Network Strategic Information Service.

Rozhlasové stanice s najvyšším podielom na trhu európskych štátov v roku 2003 (%)

Štát	Rozhlasová stanica	Podiel na trhu
NÓRSKO	NRK P1*	48,0
ŠVÉDSKO	SR P4	46,0
BULHARSKO	Horizont	42,0
RAKÚSKO	Hitrádio OE3	38,0
DÁNSKO	P4	37,0
FÍNSKO	YLE Radio Suomi	36,0
SLOVENSKO	Rádio Slovensko	34,0
BELGICKO (Fl)	Radio 2	32,0
LITVA	LR1	25,0
MAĎARSKO	Slágerrádio	24,0
POL'SKO	RMF FM	24,0
ÍRSKO	RTÉ Radio 1	23,0
ŠPANIELSKO	SER	20,0
BELGICKO (Fr)	Bel RTL	18,0
VEĽKÁ BRITÁNIA	BBC Radio 2	16,0
SLOVINSKO	Val 202	14,0
HOLANDSKO	Sky radio	13,0
ČESKO	Radiožurnál (ČRo 1)	12,0
FRANCÚZSKO	RTL	12,0
TALIANSKO	Radio Uno	9,0

* Tučne označené stanice sú vysielacími okruhmi verejnoprávnych rozhlasov.

Spracované podľa: EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6 a OMV SRo.

Rozhlasové stanice s najvyšším podielom na trhu európskych štátov v roku 2003 v súbore mladých poslucháčov vo veku 15 až 24 rokov (%)

Štát	Rozhlasová stanica	Podiel na trhu
RAKÚSKO	Hitradio OE3*	59,0
BELGICKO (Fl)	Donna	37,9
MAĎARSKO	Danubius	36,9
NÓRSKO	P4	34,0
ÍRSKO	RTE 2 fm	33,0
POLSKO	RMF FM	31,7
DÁNSKO	P3	28,0
FÍNSKO	YleX	24,0
SLOVENSKO	Rádio Expres	23,8
FRANCÚZSKO	Skyrock	22,6
VEĽKÁ BRITÁNIA	BBC Radio 1	21,9
BELGICKO (Fr)	Fun Radio	20,6
ŠVÉDSKO	SR P3	18,7
ČESKO	Evropa 2	15,9
TALIANSKO	Radio DJ	12,4
LITVA	Radiocentras	10,8

* Tučne označené stanice sú vysielacími okruhmi verejnoprávnych rozhlasov. *Spracované podľa: EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data, February 2005, s. 1-6 a OMV SRO.*

Podiel verejnoprávnych televíznych staníc európskych štátov na trhu v rokoch 1995 až 2004 (%)

Štát	2004	2000	1995
TVP (Poľsko)	52,5	50,6	58,5 (97)*
ORF (Rakúsko)	51,3	56,5	63,0
YLE (Fínsko)	45,2	48,2	46,7
ARD (Nemecko)	44,8	43,2	40,1
RAI (Taliansko)	44,3	47,3	47,9
NRK (Nórsko)	43,0	41,0	45,0
RTE (Írsko)	41,4	47,3	53,5
SVT (Švédsko)	40,1	43,8	51,4
VRT (Belgicko (Fl))	40,1	31,6	22,6
France 2,3,5 (Francúzsko)	38,7	40,7	41,4
BBC (Veľká Británia)	36,8	37,9	43,2
RTV SLO (Slovinsko)	36,0	33,0	61,5
NOS/NPB (Holandsko)	36,0	39,0	39,3
DR (Dánsko)	33,8	32,0	28,0
TVM (Malta)	33,6	60,0 (99)	90,0
SRG SSR (Švajčiarsko)	33,0	32,0	30,7
ČT (Česko)	30,0	31,3	25,4
SRT (Rumunsko)	29,1	41,0	46,6 (98)
RTP (Portugalsko)	28,8 (03)	33,8	44,9
TVE (Španielsko)	28,2	32,4	36,8
ETV (Estónsko)	25,0	26,8	43,0 (96)
STV (Slovensko)	24,9	25,3	73,7
BNT (Bulharsko)	23,4	66,5	89,8 (96)
RTBF (Belgicko (Fr))	19,1	20,5 (01)	19,1 (97)
LTV (Lotyšsko)	18,7	18,2	24,9 (98)
MT (Maďarsko)	17,9	13,3	72,7
CY/CBC (Cyprus)	17,0 (03)	20,4	25,0 (98)
ERT (Grécko)	12,4	12,0	8,8
LNRT (Litva)	12,0	10,2	27,8
Priemer	32,3	32,8	44,9

* Číslo v zátvorke (1997) označuje rok, ktorému zodpovedá empirický údaj.

Zdroj: EBU Information and Strategic Network European Audiovisual Observatory Strategic Information Service 2004 Yearbook, Volume 2.

Televízne stanice s najvyšším podielom na trhu európskych štátov v roku 2003 (%)

Štát	Televízna stanica	Podiel na trhu
SLOVENSKO	TV Markíza	45,4
ČESKO	TV Nova	43,4
BULHARSKO	bTV	40,6
NÓRSKO	NRK 1*	40,6
FÍNSKO	MTV 3	38,1
DÁNSKO	TV2	35,2
FRANCÚZSKO	TF 1	31,5
PORTUGALSKO	SIC	30,3
MAĎARSKO	TV2	29,7
MALTA	TVM	29,5
SLOVINSKO	Pop TV	29,1
RAKÚSKO	ORF 2	28,4
LITVA	LNK	28,3
RUMUNSKO	TVR 1	28,1
BELGICKO (Fl)	TV 1	27,9
CYPRUS	SIGMA	26,1
POLSKO	TVP 1	25,6
VEĽKÁ BRITÁNIA	BBC 1	25,6
ÍRSKO	RTE 1	25,4
ŠVÉDSKO	SVT 1	25,1
ESTÓNSKO	TV 3	24,4
LOTYŠSKO	LNT	24,0
TALIANSKO	RAI 1	23,5
ŠPANIELSKO	TVE 1	23,4
GRÉCKO	Antenna 1	22,5
BELGICKO (Fr)	RTL-TV 1	17,9
HOLANDSKO	RTL 4	16,4
NEMECKO	RTL	14,9
LUXEMBURSKO	RTL Tele Letzèbuerg	12,7

*Tučne zvýraznené názvy televíznych staníc reprezentujú vysielačie okruhy verejnoprávnych médií.
Spracované podľa: EUROPEAN AUDIOVISUEL OBSERVATORY 2004 YEARBOOK Volume 2, s.70-108.

**Priemerná počúvanosť rozhlasového vysielania v európskych štátoch v rokoch 1995 až 2004
(počet minút za deň)**

Štát	2004	2000	1995
POLSKO (15+) ¹	308	165	185 (96) ²
ESTÓNSKO (12+)	282	223	231 (96)
RUMUNSKO (12+)	265	124 (99)	129
ÍRSKO (15+)	256	263	253
LOTYŠSKO (4+)	250	–	–
SLOVENSKO (14+)	232	182 (99)	218 (97)
ČESKO (12+)	209	181	167
RAKÚSKO (10+)	205	212	173
FÍNSKO (9+)	202	201	219
PORUGALSKO (15+)	200	192	199
HOLANDSKO (13+)	195 (03)	190	170
BELGICKO (FR) (12+)	192 (02)	200	189 (96)
VELKÁ BRITÁNIA (15+)	187 (02)	185	155
DÁNSKO (12+)	186	192	134
BELGICKO (FL) (12+)	186	172 (02)	–
SLOVINSKO (10+)	177	184 (01)	–
MAĎARSKO (14+)	174	195	181
FRANCÚZSKO (15+)	174	186	192
TALIANSKO (11+)	173	179	171
BULHARSKO (9+)	173	165 (02)	–
ŠVÉDSKO (9-79)	163	174	184
NÓRSKO (9+)	152	146 (99)	–
ŠPANIELSKO (14+)	118 (03)	95	101
LOTYŠSKO	–	210 (01)	–
GRÉCKO (13-70)	–	134	140
Priemer	203	181	178

¹ Údaj reprezentuje výberový súbor (respondenti vo veku 15 a viac rokov).

² Číslo v zátvorke (1996) označuje rok, ktorému zodpovedá empirický údaj.

Spracované podľa: EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6 a OMV Sro.

**Priemerná sledovanosť televízneho vysielania v európskych štátoch v roku 2004
(počet minút za deň)**

Štát	2004
SRBSKO (4+) ¹	368
MAĎARSKO (4+)	270
CYPRUS (4+)	250
CHORVÁTSKO	248
TALIANSKO (4+)	236
RUMUNSKO	229
GRÉCKO (4+)	224
VELKÁ BRITÁNIA (4+)	223
ŠPANIELSKO (4+)	218
ESTÓNSKO (4+)	216
BELGICKO (FR) (4+)	216
ČESKO (15+)	214
PORUGALSKO (4+)	214
LITVA (4+)	213
SLOVENSKO (12+)	210
LOTYŠSKO (4+)	210
NEMECKO (3+)	210
FRANCÚZSKO (4+)	204
POLSKO (4+)	203
HOLANDSKO (6+)	192
ÍRSKO (4+)	177
SLOVINSKO (4+)	173
FÍNSKO (10+)	167
NÓRSKO (12+)	166
ŠVAJČIARSKO (3+)	166
RAKÚSKO (12+)	164
BELGICKO (FL) (4+)	162
ŠVÉDSKO (3+)	151
Priemer	211

¹ Údaj reprezentuje výberový súbor (respondenti vo veku 4 a viac rokov).
Spracované podľa: *EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6 a OMV Sro.*

Podiel jednotlivých zdrojov na financovaní verejnoprávnych médií európskych štátov
v roku 2003 (%)

Štát	Verejnoprávna organizácia	Koncesionárske poplatky	Verejné zdroje	Reklama sponzorng	Iné zdroje	Spolu
BELGICKO (Fl)	VRT	0,0	66,6	15,8	17,6	100,0
BELGICKO (Fr)	RTBF	0,0	60,9	18,2	20,9	100,0
BULHARSKO	BNR	0,0	94,7	4,5	0,8	100,0
	BNT (1999)	0,0	47,6	49,4	3,0	100,0
CYPRUS	CYBC (1999)	59,0	11,6	23,5	5,9	100,0
ČESKO	ČT	58,0	0,0	20,7	21,3	100,0
	ČRo	77,8	3,6	7,0	11,6	100,0
DÁNSKO	DR	91,3	1,2	0,1	7,4	100,0
	TV2 DK	9,8	0,0	75,5	14,7	100,0
ESTÓNSKO	ER	0,0	78,3	14,5	7,2	100,0
	ETV	0,0	89,0	0,0	11,0	100,0
FÍNSKO	MTV OY	0,0	0,0	93,5	6,5	100,0
	YLE	88,8	6,7	0,0	4,5	100,0
FRANCÚZSKO	France Télévisions	63,2	0,4	29,6	6,8	100,0
	Radio France	89,4	–	7,0	3,6	100,0
GRÉCKO	ERT (2001)	84,7	0,0	6,0	9,3	100,0
HOLANDSKO	NPB	–	66,2	29,0	4,8	100,0
ÍRSKO	RTE	50,2	0,0	42,5	7,3	100,0
LITVA	LNRT	0,0	70,0	22,5	7,5	100,0
LOTYŠSKO	LR (2002)	0,0	69,6	21,9	8,5	100,0
	LT (2001)	0,0	48,9	39,0	12,1	100,0
LUXEMBURSKO	ERSL (2001)	–	94,1	5,9	–	100,0

**Podiel jednotlivých zdrojov na financovaní verejnoprávnych médií európskych štátov
v roku 2003 (%)**

Štát	Verejnoprávna organizácia	Koncesionárske poplatky	Verejné zdroje	Reklama sponzoring	Iné zdroje	Spolu
MAĎARSKO	MR	41,3	34,8	7,0	16,9	100,0
	MT	37,7	37,7	12,1	12,5	100,0
MALTA	PBS	62,9	0,0	34,3	2,8	100,0
NEMECKO	ARD	77,8	6,1	2,2	13,9	100,0
	ZDF	85,3	0,1	7,3	7,3	100,0
NÓRSKO	NRK	90,7	4,3	0,9	4,1	100,0
	TV2 NORGE (2001)	0,0	0,0	92,1	7,9	100,0
POLSKO	PR	73,0	2,2	12,9	11,9	100,0
	TVP	32,4	0,3	56,1	11,2	100,0
PORTUGALSKO	RDP	99,4	0,0	0,0	0,6	100,0
	RTP	–	60,7	29,2	10,1	100,0
RAKÚSKO	ORF	44,2	0,2	34,3	21,3	100,0
RUMUNSKO	ROR	68,1	28,6	1,8	1,5	100,0
	SRTV	73,6	14,5	8,4	3,5	100,0
SLOVENSKO	STV (2002)	65,8	13,9	14,4	5,9	100,0
	SRO	52,0	32,5	9,5	6,0	100,0
SLOVINSKO	RTV SLO (2001)	66,1	1,4	19,2	13,3	100,0
ŠPANIELSKO	RTVE	0,0	9,6	79,5	10,9	100,0
ŠVAJČIARSKO	SRG-SSR	73,2	1,4	19,5	5,9	100,0
ŠVÉDSKO	SR	97,9	0,0	0,0	2,1	100,0
	SVT	93,1	0,0	0,6	6,3	100,0
TALIANSKO	RAI	55,2	0,0	38,8	6,0	100,0
VELKÁ BRITÁNIA	BBC	75,5	5,9	0,0	18,6	100,0

Spracované podľa: EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6.

**Verejnoprávne médiá s najvyšším podielom verejných zdrojov na financovaní
v roku 2003 (%)**

Štát	Verejnoprávna organizácia	Verejné zdroje
BULHARSKO	BNR	94,7
LUXEMBURSKO	ERSL	94,1
ESTÓNSKO	ETV	89,0
ESTÓNSKO	ER	78,3
MAĎARSKO	MR	76,1
MAĎARSKO	MT	75,4
SRBSKO A ČIERNA HORA	RTS-RTNS	73,7
LITVA	LNRT	70,0
LOTYŠSKO	LR	69,6
BELGICKO (Fl)	VRT	66,6
HOLANDBSKO	NPB	66,2
BELGICKO (Fr)	RTBF	60,9
PORTUGALSKO	RTP	60,7
LOTYŠSKO	LT	48,9
BULHARSKO	BNT	47,6

Spracované podľa: EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6.

Verejnoprávne médiá s najvyšším podielom financovania z reklamy v roku 2003 (%)

Štát	Verejnoprávna organizácia	Reklama
FÍNSKO	MTV OY	93,5
NÓRSKO	TV2 NORGE (2001)	87,7
ŠPANIELSKO	RTVE	79,5
DÁNSKO	TV2 DK	74,5
POLSKO	TVP	52,7
BULHARSKO	BNT (1999)	43,0
ÍRSKO	RTE	40,6
TALIANSKO	RAI	35,4
CHORVÁTSKO	HRT	35,2
MALTA	PBS	34,3
RAKÚSKO	ORF	34,3
LOTYŠSKO	LT (2001)	32,1
HOLANDSKO	NPB	28,8
PORTUGALSKO	RTP	28,6
FRANCÚZSKO	France Télévisions	26,3
LITVA	LNRT	21,8
LOTYŠSKO	LR (2002)	18,9
BELGICKO (Fr)	RTBF	18,2
ČESKO	ČT	17,3
ŠVAJČIARSKO	SRG-SSR	16,5
SLOVINSKO	RTV SLO (2001)	12,0
SRBSKO A ČIERNA HORA	RTS-RTNS	11,7
ESTÓNSKO	ER	11,6
POLSKO	PR	11,5
SLOVENSKO	STV (2002)	11,3
MAĎARSKO	MT	11,1
BELGICKO (Fl)	VRT	10,8
SLOVENSKO	SRO	9,5

Spracované podľa: EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6.

Financovanie verejnoprávnych médií európskych štátov v roku 2003
v prepočte na 1 obyvateľa za rok (v eurách)

Štát	Koncesionár- ske poplatky	Verejné zdroje	Reklama sponzoring	Iné zdroje	Spolu
VELKÁ BRITÁNIA	66,6	7,2	45,2	20,3	139,3
ŠVAJČIARSKO	97,7	1,8	26,1	7,8	133,4
NÓRSKO	81,6	3,9	36,7	6,8	128,9
DÁNSKO	76,5	0,9	29,4	11,6	118,4
RAKÚSKO	49,4	0,2	38,4	23,9	111,9
NEMECKO	77,4	4,7	3,2	12,1	97,4
FÍNSKO	58,4	4,3	29,1	5,1	96,8
ÍRSKO	47,0	0,0	39,8	6,9	93,7
BELGICKO	0,0	40,5	10,6	12,0	63,2
SLOVINSKO	36,0	0,8	10,5	7,2	54,4
FRANCÚZSKO	33,0	0,2	12,5	3,0	48,6
HOLANDSKO	0,0	31,9	13,9	2,3	48,1
TALIANSKO	24,7	0,0	17,4	2,7	44,8
CHORVÁTSKO	22,4	3,4	14,2	0,4	40,5
CYPRUS	21,9	4,3	8,7	2,2	37,1
PORTUGALSKO	6,7	9,9	4,7	1,7	23,0
ŠVÉDSKO	21,6	0,0	0,1	0,9	22,6
ŠPANIELSKO	0,0	2,1	17,3	2,4	21,8
ČESKO	12,8	0,2	3,5	3,8	20,2
GRÉCKO	16,9	0,0	1,2	1,9	20,0
MALTA	11,3	0,0	6,0	0,5	17,8
ESTÓNSKO	0,0	12,5	1,7	0,4	14,6
MAĎARSKO	5,3	5,0	1,4	1,9	13,6
SLOVENSKO	6,9	2,4	1,4	0,7	11,5
POLSKO	4,1	0,1	5,3	1,2	10,7
LOTYŠSKO	0,0	4,7	2,8	0,9	8,3
LUXEMBURSKO	0,0	7,3	0,5	0,0	7,7
MACEDÓNSKO	4,1	0,9	1,6	1,2	7,7
SRBSKO A ČIERNA HORA	0,0	5,0	0,8	1,0	6,8
RUMUNSKO	4,7	1,3	0,4	0,2	6,5
BULHARSKO	0,0	3,5	1,6	0,1	5,2
LITVA	0,0	3,1	1,0	0,3	4,4

Spracované podľa: EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6.

**Financovanie verejnoprávnych médií tranzitívnych štátov v roku 2003
v prepočte na 1 obyvateľa za rok (v eurách)**

Štát	Koncesionár- ske poplatky	Verejné zdroje	Reklama sponzoring	Iné zdroje	Spolu
SLOVINSKO	36,0	0,8	10,5	7,2	54,4
CHORVÁTSKO	22,4	3,4	14,2	0,4	40,5
ČESKO	12,8	0,2	3,5	3,8	20,2
ESTÓNSKO	0,0	12,5	1,7	0,4	14,6
MAĎARSKO	5,3	5,0	1,4	1,9	13,6
SLOVENSKO	6,9	2,4	1,4	0,7	11,5
POLSKO	4,1	0,1	5,3	1,2	10,7
LOTYŠSKO	0,0	4,7	2,8	0,9	8,3
MACEDÓNSKO	4,1	0,9	1,6	1,2	7,7
SRBSKO A ČIERNA HORA	0,0	5,0	0,8	1,0	6,8
RUMUNSKO	4,7	1,3	0,4	0,2	6,5
BULHARSKO	0,0	3,5	1,6	0,1	5,2
LITVA	0,0	3,1	1,0	0,3	4,4

Spracované podľa: EBU Guides. Volume 4: EBU Members' key financial and personal data. February 2005, s. 1-6.